Žvalgymų metu Barstytalių, Geldėnų ir Kruopių kaimuose metalo ieškikliais iššvalgyta 16 įvairaus dydžio plotų (iš viso apie 4300 m^2), aptiktas vienas archeologinis objektas – Geldėnų kapinynas, surinkti ir ŽMA perduoti 64 archeologiniai radiniai ir 2 XIX a. pabaigos – XX a. I pusės monetos (iš viso 66 radiniai). Iki 2014 m. šioje Barstyčių seniūnijos dalyje ir aplinkiniuose kaimuose sisteminga archeologinių objektų paieška nevyko, todėl panašaus pobūdžio žvalgomąsias ekspedicijas planuojama tęsti.

The field survey in Barstyčiai eldership

During 26–28 August 2014, a survey was organised in Barstytaliai, Geldėnai, and Kruopiai (Skuodas district, Barstyčiai eldership) villages, the purpose of which was to find unknown archaeological sites (Fig. 1). Based on the data preserved in the ŽMA and the LVCA (Fig. 3), the find spots of two chance finds, a bracelet and a cruciform pin (Figs. 2, 5) preserved in the ŽMA, were located in Barstytaliai and Geldėnai villages (Figs. 4, 6).

58 finds: spearheads, an axe, brooches, fragments of metal fittings, bracelets, and neckrings, etc. (Figs. 9–19) were collected in an unknown 8th–12th-century cemetery discovered in Geldėnai (Figs. 7, 8). No finds were discovered in Barstytaliai village, aside from two coins: an 1898 Russian Empire 2 kopeck and 1936 Republic of Lithuania 2 cent.

During a survey in two places in Kruopiai village (Fig. 21), a 10th–12th-century small glass bead (Fig. 20), a sherd of hand built pottery datable to the 1st millennium, a whetstone, a piece of iron slag, and a fragment of a small knife (Fig. 22) were discovered. The artefacts were discovered in isolation and no traces of any other archaeological objects were noticed.

During the survey with a metal detector in Barstytaliai, Geldėnai, and Kruopiai villages, 16 various-sized areas (a total of about 4300 m^2) were surveyed, one archaeological object was discovered, and 66 finds were collected and given to the ŽMA.

Tomas Rimkus

Grublėta ir žiesta keramika iš Ivangėnų bei Nosaičių piliakalnių aplinkos

2014 m. vasario 21–23 d. šio straipsnio autoriui lankantis Ivangėnų ir Nosaičių (abu Tauragės r., Skaudvilės sen.) piliakalnių aplinkose, aptikta grublėtos ir žiestos keramikos fragmentų. Radiniai pastebėti žemės paviršiuje, šalia kurmio iškastų urvelių. Tai pirmieji radiniai, aptikti šių piliakalnių aplinkose. Keramikos šukės iš abiejų paminklų perduotos Skaudvilės krašto muziejui. Abu šie piliakalniai stūkso buvusios Karšuvos žemės centrinėje dalyje, kuri šaltiniuose pirmą kartą paminėta XIII a. Ši žemė taip pat minima XIV a. kryžiuočių kelių po Lietuvos teritoriją aprašymuose. Tuo pačiu minimi ir ant kalvų stovėję mediniai įtvirtinimai, kurie mūsų laikus pasiekė piliakalnių pavidalu. Šiuo metu Karšuvos vardą mena tik Karšuvos kaimas, esantis Skaudvilės apylinkėse ir, žinoma, čia išlikę archeologiniai bei istoriniai paminklai, kurių tik maža dalis tyrinėti.

Ivangėnų archeologinį kompleksą sudaro du piliakalniai, papėdės gyvenvietė ir kapinynas, kuris kultūros vertybių registre įvardytas Vėluikių kapinynu (UK 3468). Kapinynas dažnai siejamas su netoli esančiais Ivangėnų piliakalniais, tačiau piliakalniai netyrinėti ir sunku

1 pav. Grublėtos keramikos šukės iš Ivangėnų piliakalnio I. T. Rimkaus nuotr.

Fig. 1. The sherds of hand built pottery with rough surfaces from Ivangėnai hillfort I.

pasakyti, ar šiuos archeologinius objektus galima laikyti vienalaikiais. Ivangėnų piliakalnis I (UK 13029) (dar kitaip vadinamas Pilaite) įrengtas kalvoje, kuri įsiterpia į Suvirkštės upelio kairiojo kranto slėnį. Piliakalnio aikštelė ovali, 43x33 m dydžio, orientuota ŠV–PR kryptimi. Aikštelės PR dalyje supiltas 4 m aukščio ir 27 m pločio pylimas. Už jo iškastas 30 m pločio bei 5 m gylio griovys. Aikštelės ŠV gale supiltas 1 m aukščio, 5 m pločio pylimas. Piliakalnio šlaitai statūs, 10–15 m aukščio. 2014 m. vasario 21 d. straipsnio autoriui lankant šį piliakalnį, PV šlaito papėdės dalyje aptiktos dvi lipdytos keramikos šukės grublėtu paviršiumi (1 pav.). Radiniai pastebėti žemės paviršiuje, šalia kurmio urvelio. Abi šukės nedidelės. Didesniojo fragmento skersmuo siekia 3,5 cm, o mažesniojo – 2,5 cm. Abiejų šukių storis 1 cm. Keramikai liesinti gausiai naudotos grūsto granito priemaišos. Abu keramikos fragmentai priskirtini buvusio indo sienelės daliai.

2 pav. Nosaičių kalvelė iš PR. T. Rimkaus nuotr.

Fig. 2. The Nosaičiai hill as seen from the SE.

Nosaičių piliakalnis (UK 3464) įrengtas atskiroje kalvoje, kurią juosia šlapios pievos. Vietos gyventojai šį archeologinį paminklą kartais dar vadina Papkalniu. Piliakalnio aikštelė pailga ŠR–PV kryptimi, ji 70x50 m dydžio, šiek

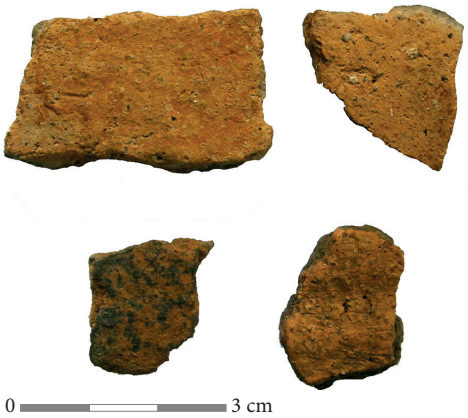

3 pav. Žiestos keramikos šukės iš Nosaičių piliakalnio aplinkos. T. Rimkaus nuotr.

Fig. 3. The sherds of hand thrown pottery with smooth surfaces from the vicinity of Nosaičiai hillfort.

tiek iškilusiu viduriu. Šlaitai statūs, apie 8 m aukščio. Pats piliakalnis ir jo aplinka iki šiol netyrinėta. 2014 m. vasario 23 d. straipsnio autoriui lankantis Nosaičių piliakalnio aplinkoje, dėmesį atkreipė kraštovaizdyje išsiskirianti smėlio kalvelė, kuri praeityje potencialiai galėjo būti naudota žmonių (2 pav.). Nuo piliakalnio kalvelė nutolusi apie 165 m į ŠR pusę. Kalvelės aikštelė 38x11 dydžio, pailga ŠR–PV kryptimi. Šlaitai nuožulnūs, 2–3,5 m aukščio. Kalvelę supa šlapios pievos. Iš R bei P pusės kalvelę juosia melioruotas upelis Inkstilas. Kalvelės šlaitai ir aikštelė apardyti žvėrelių iškastų urvų. ŠR kalvelės šlaito papėdėje šalia kurmio urvelio aptikta stamboka žiesta keramikos šukė lygiu paviršiumi. Pakapsčius tą patį urvelį aptiktos dar 3 tokios pat keramikos šukės (3 pav.). Dviejų keramikos fragmentų storis siekia 9 mm, kitų dviejų mažesniųjų – 4 mm. Keramikai liesinti naudotos smulkios mineralinės kilmės priemaišos, kurios primena smėlį. Visos keramikos šukės priklauso indo sienelės daliai.

Hand built and hand thrown pottery from the vicinity of Ivangėnai and Nosaičiai Hillforts

During a February 2014 visit to Ivangėnai and Nosaičiai Hillforts (both in Tauragė District, West Lithuania), hand built and hand thrown pottery was found. Two sherds of hand built pottery with rough surfaces were found at the SW foot of Ivangėnai 1 Hillfort. Both potsherds contain large quantities of crushed granite temper (Fig. 1). Four sherds of hand thrown pottery with smooth surfaces were found at the NE foot of a hill 165 m to the NE of Nosaičiai hillfort (Fig. 2). The hillfort enclosure is a 38 x 11 m oval oriented NE–SW. The 2–3.5 m high slopes have a gentle gradient. All four sherds contain a fine mineral temper (Fig. 3).

Vykintas Vaitkevičius,
Aistė Kazimieraitytė,
Žilvinas Montvydas

Žvalgymai Šiaulių ir Pakruojo rajonuose

2014 m., bendradarbiaujant su Naisių bendruomene (Šiaulių r., Meškuičių sen.,), surengti 7 aplinkinių kaimų (26 vietų) žvalgymai (1 pav.). Jų metu siekta patikslinti turimas ir surinkti naujų žinių apie krašto archeologijos, mitologijos ir istorijos paminklus. Liepos 12 d. Naisių kultūros namuose duris lankytojams atvėrė muziejinė ekspozicija, kurioje pristatomi ir pirmieji archeologinių tyrimų (juose dalyvavo VU ir KU studentai archeologai) rezultatai. Radiniai perduoti į ŠAM.

Akmens ir ankstyvojo metalų laikotarpio paminklų Naisių apylinkėse iki šiol nebuvo